

กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิง
พุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน
The Process of a Buddhist Defence Mechanism Making
for Social Activities from the Impact of COVID-19,
White Village, Lamphun Province.

พระมหาอินทร์วงศ์ อัสสรภาณี, จันทรัส มตาปูลิง,
พระครูภาวนาโสภิต, บุญเพ็ญ ยาวิชัย, พระอธิวัฒน์ ธรรมวัฒน์ศิริ
Phramaha Intawong Issaraphanee, Chantarat Tapuling,
Phrakrupawanasopit, Boonpean Yavichai PhraAthiwat Thammawatsiri
วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Lamphun Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author, Email: Chantarat.ta@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชน จากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน 2) เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ จากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน 3) เพื่อทอต่อค้ความรู้ การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในตำบลต้นธงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนและกระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ คือ การสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างสม่ำเสมอ ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์เป็นประจำ เว้นระยะห่างทางสังคม โดยต้องคำนึงถึงความเรียบง่าย เหมาะสมแก่สถานการณ์ และกำชับให้ผู้ร่วมงานป้องกันตัวเอง เช่น การสวมใส่หน้ากากอนามัยและมีสติป้องกันตัวเองจากการติดเชื้อโรคโควิด 19 2) การพัฒนากระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้าน

การจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน มี 5 กระบวนการ คือ (1) การส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้แก่ประชาชน (2) การสื่อสารให้เข้าใจข้อมูลที่ถูกต้อง (3) การสร้างวินัยให้แก่คนในชุมชน (4) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ให้อากาศ (5) การรณรงค์ให้มีสวมหน้ากากอนามัยทุกคน สำหรับกิจกรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในการปรับตัวมี 2 ระดับ คือ (1) ระดับบุคคล ได้แก่ หลักสัปปะปธาน 4 และ (2) ระดับสังคม ได้แก่ หลักกาวนา 4 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว คือ (1) การจัดกิจกรรมอบรมประชาชนและเครือข่ายภาคี (2) การทำเอกสารสรุปองค์ความรู้เผยแพร่ และ (3) การเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์

คำสำคัญ: กลไกการปรับตัว, พระพุทธศาสนา, ไวรัสโควิด-19

Abstract

This research article There are 3 objectives: 1) to study the adaptation of community social activities from the impact of the COVID-19 virus disease from the white Village, Lamphun Province 2) To develop the process of creating an adaptation mechanism for organizing Buddhist social activities from the impact of the COVID-19 virus disease from the white Village, Lamphun Province 3) To impart knowledge on creating an adaptation mechanism for organizing Buddhist social activities from the impact of the COVID-19 virus from the white village. It is a combined method research.

The research results found that; 1) People in Ton Thong Subdistrict have opinions about adapting to community social activities and the process of creating a mechanism for adapting to organizing Buddhist social activities, namely wearing face masks regularly, wash the hands with alcohol gel regularly, social distance by consider simplicity appropriate to the situation and urged attendees to protect themselves, such as wearing masks and being mindful to protect themselves from COVID-19 infection. 2) Developing a process for

creating an adjustment mechanism for organizing Buddhist social activities from the impact of the COVID-19 virus from the white village, Lamphun Province, has 5 processes: (1) promoting knowledge about prevention to the people, (2) communicating correct information, (3) creating discipline for people in the community, (4) creating an environment that clean and (5) campaign to have everyone wear masks. As for the Dhamma principles that can be applied to adjustment. There are 2 levels: (1) the individual level, including the 4 principles of sammappadhan, and (2) the social level, including the 4 principles of meditation. 3) Transferring knowledge to create adaptation mechanisms for organizing Buddhist social activities from the impact of the COVID-19 virus from the white village are (1) organizing training activities for citizens and partner networks, (2) making documents summarizing knowledge and 3) disseminating knowledge through online media.

Keywords: Adaptation Mechanism, Buddhism, Covid-19 virus

บทนำ

COVID-19 (โควิด-19) เป็นโรคอุบัติใหม่ที่เริ่มระบาดทั่วโลกในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ผู้ป่วยมีอาการไข้สูง ไอแห้ง อ่อนเพลีย และมีอาการปอดอักเสบโดยไม่ทราบสาเหตุ อาการดังกล่าวเกิดจากโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ องค์การอนามัยโลกได้ประกาศชื่อโรคนี้ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2563 ว่า “Coronavirus Disease 2019 โรคที่เกิดจากไวรัสโคโรนาที่เริ่มใน ค.ศ.2019” ในภาษาไทยใช้ชื่อว่า โรคโควิด-19 (สยามพร ศิรินาวิน, 2563 : 11) ต่อมาเกิดการระบาดเป็นวงกว้างมากกว่า 100 ประเทศทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว สถานการณ์การระบาดดังกล่าวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมหลายๆ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา (เทียน ทองแก้ว, 2563: 1)

รัฐบาลได้ออกนโยบายสาธารณะด้านสังคม เช่น การเว้นระยะห่าง การใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือบ่อยๆ การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้างานหรือสถานที่สาธารณะ และ การใช้แอปพลิเคชันไทยชนะและหมอชนะ เป็นนโยบายที่มีประสิทธิภาพที่สุด ต้นทุนต่ำที่สุด แต่ก็เป็นโยบายที่ยากที่สุดนโยบายหนึ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่ขัดต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต

แบบดั้งเดิมที่มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องวัฒนธรรม การศึกษา รายได้ และเงื่อนไขในการครองชีพ อีกทั้งนโยบายสังคมที่กล่าวมาแล้วนี้ยังอาจมีผลกระทบต่อเนื่องไปยังผลทางเศรษฐกิจอีกด้วย ในช่วงระลอกแรกของการติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนมีทัศนคติในทางลบต่อผู้ที่ติดเชื้อและผู้ที่ยกกันตนเอง เพราะส่วนใหญ่เชื่อว่าคนเหล่านี้ติดเชื้อมาจากกิจกรรมและการเดินทางไปในสถานที่ที่แออัดหรือมีเพศสัมพันธ์ แต่อย่างไรก็ดี นับว่าเป็นโชคดีของประเทศไทยที่คนไทยมีจิตเอื้ออาทรต่อกัน ถึงแม้จะมีทัศนคติในทางลบต่อสาเหตุของการเจ็บป่วย แต่ก็มีทัศนคติในทางบวกค่อนข้างสูงมากต่อการดูแลและเอื้ออาทรต่อกันภายในชุมชน เห็นออกเห็นใจในยามทุกข์ยาก การติดเชื้อระลอกถัดไปความรู้สึกทางลบอาจจะลดลง เพราะสาเหตุของการระบาดโควิด-19 ในพื้นที่ชุมชนนั้นส่วนใหญ่เกิดจากความจำเป็นที่ต้องทำมาหากิน และไม่ได้เกี่ยวกับการไปสถานที่แออัด ในพื้นที่ชุมชนนั้นส่วนใหญ่เกิดจากความจำเป็นที่ต้องทำมาหากิน และไม่ได้เกี่ยวกับการไปสถานที่แออัด (นงเยาว์ เกษตรภิบาล, 2564 : 93)

กรมการสาธารณสุข วุฒิสภา ชี้ผลกระทบจากโควิด-19 ทำให้เกิดผลกระทบด้านสังคมอาจแบ่งออกเป็น 1) ด้านวัฒนธรรม 2) การเฉลิมฉลองเทศกาลต่างๆ 3) การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา 4) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ 5) ด้านการสาธารณสุข 6) ด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรม รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่างๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การเปิดระบบลงทะเบียนออนไลน์ การใช้ระบบซื้อขายและบริการทางออนไลน์ สิ่งนี้เกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ที่จำเป็นต้องมีการปรับตัว กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนด 15 พฤติกรรมที่ควรปฏิบัติในชีวิตวิถีใหม่ที่ต้องตอกย้ำ เช่น การล้างมือให้สะอาด อย่างน้อย 20 วินาที การเช็ดมือให้แห้งหลังล้างมือ การสวมหน้ากากให้สนิท ปิดจมูกและปาก การบันทึกการเดินทาง การรับประทานอาหารปรุงสุก เป็นต้น (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2565, ออนไลน์)

นอกจากการปรับตัวแล้ว สิ่งจำเป็นต่อมาคือการปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะสังคมชนบทที่เป็นสังคมมีระเบียบสอดคล้องกับลักษณะชุมชนแบบหมู่บ้าน เมื่อมีกิจกรรมเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น ขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน งานศพ การบวชพระ คนในสังคมหรือหมู่บ้านนั้นๆ จะมารวมตัวช่วยเหลือกันทำงานให้กิจกรรมนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไป แต่ในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 รัฐบาลได้ออกมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันโรคอย่างเข้มงวด โดยให้ประชาชนงดจัดกิจกรรมทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มในลักษณะการสังสรรค์ จัดเลี้ยง หรืองานรื่นเริง หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามต้องรับโทษตามมาตรา 18 แห่งพระ

ราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ระยะเวลาโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (กรมประชาสัมพันธ์, 2565, ออนไลน์] มาตรการดังกล่าวนี้ ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมทางด้านสังคมให้เหมาะสมต่อสถานการณ์และมาตรการของภาครัฐ โดยเฉพาะแต่กิจกรรมทางด้านสังคมเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบ การจัดกิจกรรมทางศาสนา ก็มีการกำหนดรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม เช่น มหาเถรสมาคมมีมติที่ 333/2564 เรื่อง แนวปฏิบัติการจัดพิธีงานศพในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ซึ่งกำหนดให้ลดจำนวนวันสวดอภิธรรมให้น้อยที่สุด ผู้ร่วมงานไม่เกิน 30 รูป/คน เป็นต้น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2565,ออนไลน์)

ด้านการจัดการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ มีรายงานว่า ในช่วงระยะเวลาที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในทั่วโลก พบว่า มีจำนวน นักเรียน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่อง อย่างกว้างขวาง และเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินงานต่อ มิให้ หยุดชะงัก เพราะจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียนนักศึกษา (กรรณิการ์ แสนสุภาและคณะ, 2563 : 85) รัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แทนการเข้าเรียนในชั้นเรียน จะเห็นได้ว่า หน่วยงานต่างๆ มีการตื่นตัวและมีแนวทางปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการกิจกรรมที่แตกต่างกันไป เพื่อเป็นการป้องกันการระบาดของเชื้อโควิด-19

ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางและรูปแบบการจัดการกิจกรรมทางด้านสังคมแบบ New Normal ให้สอดคล้องกับมาตรการและแนวทางของภาครัฐ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมและวิถีชีวิตใหม่อย่างลงตัว ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรมีการพัฒนาการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดต่อเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมเชิงพุทธเหมาะสมให้กับประชาชน เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนจากผลกระทบโรคติดต่อเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน
2. เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดต่อเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน
3. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทาง

สังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ การวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ได้แก่ หมู่บ้านต้นธง หมู่บ้านศรีร้อย และหมู่บ้านบ่อแก้ว จำนวน 1,500 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1986, 345) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 313 คน ใช้แบบสอบถามและแบบประเมินผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ผู้วิจัยให้การเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Analytic) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการลงพื้นที่ในการทำกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดกระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน” ตั้งแต่ ระดับหัวหน้า/ผู้นำ - ผู้นำท้องถิ่น/ผู้นำด้านศาสนา - ผู้นำด้านสุขภาพ(รพ.สต/อสม) - ประชาชน เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากการวิจัย กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) การปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเป็นชาย อายุ 41 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาส่วนมากต่ำกว่าปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นลูกจ้าง ข้าราชการบ้านนาญและแม่บ้าน ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน ดังนี้

(1) มีการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนอยู่ในระดับมาก การปรับตัวสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม คือ การสวมใส่หน้ากากอนามัย การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ เป็นต้น

(2) ประชาชนมีการสร้างกลไกการปรับตัว ด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ จากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรูปการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต้องคำนึงถึงความเรียบง่าย เหมาะสมแก่สถานการณ์ และมีมาตรการป้องกัน เช่น สวมหน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง การแยกรับประทานอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ พบว่า ประชาชนหันมาให้ความสำคัญต่อตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ พยายามปรับตัวให้มองโลกในแง่ดี ติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อให้รู้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น งดกิจกรรมทางสังคมที่เป็นสถานที่เสี่ยงและมีการป้องกัน การปรับตัวด้านครอบครัว เช่น ครอบครัวหันมาให้ความสำคัญความห่วงใยกันและกัน มีการส่งข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลตัวเองและพยายามไม่ไปหากัน ติดต่อกันผ่านช่องทางออนไลน์แทน

ผลกระทบของการปรับตัวในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชน จากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาวจังหวัดลำพูน พบว่า ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านเศรษฐกิจ การประกอบการค้าในชุมชนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นประชาชนขาดรายได้จากทำงานประจำ เพราะที่ทำงานหลายแห่งต้องหยุดชั่วคราวทำให้ขาดรายได้มาจุนเจือครอบครัว

(2) ด้านสังคม กิจกรรมทางสังคมหลายอย่างต้องหยุดหรือเลื่อนกำหนดการจัดออกไป แต่มีกิจกรรมบางอย่างที่จำเป็นต้องจัด ก็ต้องจำกัดจำนวนคนร่วมงาน ลดระยะเวลาและขั้นตอนในการทำกิจกรรม อีกทั้งยังปรับมาใช้ช่องทางออนไลน์แทนกันมาร่วมกลุ่มกัน เช่น

การอบรม การประชุม เป็นต้น

(3) ด้านสุขภาพ ประชาชนเกิดความเครียดข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในแต่ละวัน เสี่ยงสุขภาพจิต มีความกังวลและระแวงคนรอบข้าง กลัวจะนำเชื้อมาแพร่ให้ และเครียดกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น เพราะไม่ได้ทำงาน และไม่มีรายได้

(4) ด้านประเพณีวัฒนธรรม มีประกาศจากทางราชการให้งดการจัดกิจกรรมประจำปีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาช้านาน และงดการเดินทางกลับไปบ้านในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ สำหรับผู้ที่พักอยู่ในจังหวัดที่มีกลุ่มเสี่ยง และกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ต้องงดจัด เพื่อไม่ให้ลดจำนวนคนที่ไปร่วมกิจกรรม ทางวัดจึงต้องปรับมาใช้รูปแบบออนไลน์แทน เช่นการสวดมนต์ออนไลน์ การเวียนเทียนออนไลน์ เป็นต้น

2) การพัฒนากระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน พบว่า

(1) กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ ได้แก่ (1.1) การส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้แก่ประชาชน (1.2) การสื่อสารให้เข้าใจข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม (1.3) การสร้างวินัยให้แก่คนในชุมชน ด้วยการมีจิตสาธารณะ (1.4) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ให้สะอาดในชุมชน (1.5) การรณรงค์การสวมหน้ากากอนามัยทุกคนก่อนออกจากบ้าน

(2) กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน คือ (2.1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม เช่น งดหรือเลื่อนการจัดงานต่างๆ ที่เป็นการรวมตัวของคนจำนวนมาก กรณีที่มีความจำเป็นทางวัดและเจ้าภาพจะต้องมาปรึกษาหารือกัน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของทางรัฐ (2.2) การปรับเปลี่ยนเนื้อหากิจกรรม เช่น ให้ความรู้ประชาชน รณรงค์ให้ประชาชนมีพฤติกรรมรูปแบบใหม่ (New normal) มีระบบการแจ้งเตือนประชาชนเข้า-ออกในพื้นที่ มาตรการเคาะประตูบ้าน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และ มาตรการอยู่บ้าน งดการเดินทาง (2.3) การปรับตัวทางวิธีการดำเนินการ เช่น การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง การแยกกักตัวที่บ้าน (Home Isolation) Work from home หรือทำงานที่บ้าน การใช้แอปพลิเคชัน (2.4) การปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น การเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน การติดตามการสัมผัสของผู้ที่ติดเชื้อโควิด-19 เป็นต้น

3) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ประยุกต์ใช้ในการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน

จำแนกได้ 2 ระดับคือ ระดับบุคคล ได้แก่ สัมมาปัชาน 4 และระดับสังคม ได้แก่ ภาวนา 4

3) การถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขา

คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขา ดังนี้

1) จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยแก่ประชาชนในตำบลต้นธงเพื่อให้ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประกันปรับตัวในกิจกรรมทางสังคมจากผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 และเพื่อให้ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุขได้เข้าใจถึงกระบวนการกลไกการปรับตัวทางกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ

2) จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ เรื่องกลไกป้องกันตนเองรอบด้านแนวพุทธป้องกันโรคภัย แก่ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตัวทางสังคมจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 และนำไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมของประชาชนตำบลต้นธง มีกระบวนการดังนี้ 1) กระบวนการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ยังรวมถึงการสอนวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อลดความเสี่ยงของการติดเชื้อโรคด้วย 2) กระบวนการสื่อสารให้เข้าใจข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม ได้แก่ การใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย การใช้สื่อสารใช้รูปแบบใหม่โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการสื่อสารที่สามารถโต้ตอบได้ 2 ทาง เช่น การประชุมผ่านโปรแกรม Zoom Meeting 3) กระบวนการการสร้างวินัยให้แก่คนในชุมชน ด้วยการมีจิตสาธารณะ 4) กระบวนการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ให้สะอาดในชุมชนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 โดยให้มีการจัดระเบียบเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัยและการทำความสะอาดที่เหมาะสม 5) กระบวนการรณรงค์การสวมหน้ากากอนามัยทุกคน ก่อนออกจากบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ทงศักดิ์ หลักเขต** ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อำเภอเมืองอุบลราชธานี ด้วยกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) พบว่า รูปแบบการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อำเภอเมืองอุบลราชธานีด้วยกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)

ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ คือ (1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ (2) การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค (3) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายและชุมชนผ่านแนวคิด “เมืองอุบลไม่ทอดทิ้งกัน” (4) ค้นหา/คัดกรองกลุ่มเสี่ยง ภายใต้กระบวนการ พขอ. (5) การจัดการระบบรักษาและให้ความรู้ (6) การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และพัฒนาระบบ (ทงนศักดิ์ หลักเขต, 2565: 61 – 69) และสอดคล้องกับ ระนอง เกตุดาว และ คณะ ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี Udon Model COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี (Udon Model COVID-19) ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการเฝ้าระวัง คัดกรอง สอบสวน ควบคุม ป้องกัน โรคมึประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ และการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข ภาคีเครือข่ายและประชาชนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว (3) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลหลังการนำรูปแบบไปใช้พบว่า ความรู้เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลก่อนและหลังพัฒนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ผลการประเมิน ความพึงพอใจต่อการนำรูปแบบไปใช้ กลุ่มตัวอย่างพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอและภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง ภายใต้ “คนอุบลไม่ทอดทิ้ง กันฝ่าฟันโควิด” โดยสื่อสารข้อมูล ความรู้รวดเร็วด้วยเทคโนโลยีทันสมัย ข้อเสนอแนะสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไป ประยุกต์ใช้ตามบริบทพื้นที่โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (ระนอง เกตุดาว, อัมพร เทียงตรงดี, ภาสินี ไทอินทร์, 2564: 53-61)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่ากระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน จำแนกได้ดังนี้ 1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม ได้แก่ งดหรือเลื่อนการจัดงานเทศกาล ประเพณี พิธีทางศาสนา และพิธีการต่างๆ ที่เป็นการรวมตัวของคนจำนวนมาก กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ไม่สามารถหรือเลื่อนการจัดงานนั้นๆ ได้ เช่น งานบำเพ็ญกุศลศพ เป็นต้นทางวัดและเจ้าภาพจะต้องมาปรึกษาหารือกัน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของทางจังหวัดซึ่งต้องมีขั้นตอนปฏิบัติ 2) การปรับเปลี่ยนเนื้อหากิจกรรม ได้แก่ ให้ความรู้ประชาชน เรื่องโรคไวรัสโคโรนา-20 19 รณรงค์ให้ประชาชนมีพฤติกรรมรูปแบบใหม่ (New normal) ได้แก่ สวมหน้ากากผ้า/หน้ากากอนามัย ล้างมือ เว้นระยะห่าง ทั้งในบ้านและนอกบ้าน งดจัดงานประเพณีต่าง ๆ ที่มีคนมาร่วมกลุ่มเป็นจำนวนมากและ มาตรการอยู่บ้าน งดการเดินทาง โดยเฉพาะผู้สูง

อายุ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และเด็ก 3) การปรับตัวทางวิธีการดำเนินการ ได้แก่ การคัดกรองกลุ่มเสี่ยง การแยกกักตัวที่บ้าน (Home Isolation) สำหรับผู้ป่วยโควิด-19 เป็นกระบวนการที่ผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 Work from home หรือทำงานที่บ้าน 4) การปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ นอกจากนั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ประยุกต์ใช้ในการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน จำแนกได้ 2 ระดับคือ ระดับบุคคล สัมภาษณ์ 4 ได้แก่ 1.สังวรปธาน ความเพียรป้องกันตัวจากโรคโควิด 19 2.ปหานปธาน เพียรกำจัดโรคที่เกิดขึ้น 3.ภาวนาปธาน เพียรสร้างวิถีชีวิตให้ห่างไกลจากโรคโควิด 19 4. อнуรักขนาปธาน เพียรรักษาตัวให้รอดปลอดภัยจากการติดเชื้อโรค 19 ระดับสังคม ได้แก่ หลักภavana 4 1) สุขภาวะทางกาย ดูแลสุขภาพร่างกายตัวเองให้แข็งแรง 2) สุขภาวะทางสังคม สัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น 3) สุขภาวะทางจิตใจ การฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง อดทนต่อสถานการณ์ที่ 4) สุขภาวะทางปัญญา เราควรฝึกสวดมนต์ นั่งสมาธิบ่อย ๆ พิจารณารู้อะไรที่ปัญหา เหตุการณ์ที่มากระทบไม่ว่าดีหรือร้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชปภา โพธิ์พุ่มและคณะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาตนในวิกฤตสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า รูปแบบการพัฒนาตนในวิกฤตสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ มี 4 รูปแบบ คือ ด้านกายภavana คือ การดูแลร่างกายให้แข็งแรง รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ กินอาหารที่สดและปรุงสุก เลี่ยงการกินอาหารไม่มีประโยชน์ ด้านศีลภavana คือ การสร้างวินัยให้กับตนเอง ปฏิบัติตามมาตรการอย่างเคร่งครัด สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านจิตภavana คือ การเสริมสร้างคุณธรรมประจำตน มีจิตใจตั้งงามเสียสละ มีเมตตา มีความรักความเป็นมิตร และด้านปัญญาภavana คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้อง รู้เหตุและปัจจัยของการติดเชื้อโรค (ณัชปภา โพธิ์พุ่มและคณะ, 2564) และสอดคล้องกับ สมศรี เรื่องแก้ว ประกอบ ใจมั่น และจิราพร วัฒนศรีสิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา” พบว่า รูปแบบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา มีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และขั้นตอนการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของนักเรียน มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นประเมินผลก่อนเรียน 2) ขั้นเตรียมความพร้อม 3) ขั้นการให้ลงมือกระทำ 4) ขั้นการปรับปรุงและประยุกต์ใช้ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย 6) ขั้นการประเมินผลหลังเรียน ผลการประเมินทักษะการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของนักเรียน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สมศรี เรื่องแก้ว ประกอบ ใจมั่น และจิราพร วัฒนศรีสิน, 2563: 26)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 คณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้การสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว ดังนี้

1) จัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยแก่ ประชาชนในตำบลต้นธง คณะที่มิวิจัยได้กำหนดจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยแก่ ประชาชนในตำบลต้นธง วัตถุประสงค์การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในครั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประกันปรับตัวในกิจกรรมทางสังคมจากผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 เพื่อให้ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุขได้เข้าใจถึงกระบวนการกลไกการปรับตัวทางกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ

2) จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ เรื่องกลไกป้องกันตนเองรอบด้านแนวพุทธป้องกันโรคภัย แก่ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านคณะที่มิวิจัยได้กำหนดจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัยแก่ ประชาชนในตำบลต้นธง วัตถุประสงค์การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตัวทางสังคมจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 เพื่อให้ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุขได้เข้าใจถึงกระบวนการกลไกป้องกันตัวรอบด้านแนวพุทธ

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคม ได้แก่
 - 1) ส. ส่งเสริม คือ การส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันให้แก่ประชาชน
 - 2) ส. สื่อสาร คือ การสื่อสารให้เข้าใจข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม
 - 3) ส. สร้างวินัย คือ การสร้างวินัยให้แก่คนในชุมชน ด้วยการมีจิตสาธารณะ
 - 4) ส. สิ่งแวดล้อม คือ การทำสิ่งแวดล้อมให้สะอาดในชุมชนในช่วงสถานการณ์

โควิด-19

5) ส. สวมหน้ากากอนามัย คือ การรณรงค์ให้ทุกคนสวมหน้ากากอนามัย
ก่อนออกจากบ้าน

2. กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธ ได้แก่
 - 1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรม
 - 2) การปรับเปลี่ยนเนื้อหากิจกรรม
 - 3) การปรับตัวทางวิธีการดำเนินการ
 - 4) การปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. การปรับตัวด้านบุคคล ประยุกต์ใช้หลักสัมมัตตธาน 4 ได้แก่
 - 1) สังวรธาน ความเพียรป้องกันตัวจากโรคโควิด 19
 - 2) ปหานธาน เพียรกำจัดโรคที่เกิดขึ้น
 - 3) ภาวนาธาน เพียรสร้างวิถีชีวิตให้ห่างไกลจากโรคโควิด 19
 - 4) ออนุรักษนาธาน เพียรรักษาตัวให้รอดปลอดภัยจากการติดโรค 19 ข
4. การปรับตัวด้านสังคมประยุกต์ใช้หลักภavana 4 ได้แก่
 - 1) สุขภาวะทางกาย
 - 2) สุขภาวะทางสังคม
 - 3) สุขภาวะทางจิตใจ
 - 4) สุขภาวะทางปัญญา

สรุป

กระบวนการสร้างกลไกการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมทางสังคมเชิงพุทธจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-19 หมู่บ้านสีขาว จังหวัดลำพูน เป็นการถอดบทเรียนจากสถานการณ์ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ด้านการปรับตัวในการจัดกิจกรรม โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ หนึ่ง การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้นั้นผู้วิจัยได้ถอดบทเรียนจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์ให้เห็นถึงหลักธรรมที่ถูกนำไปใช้ ประการที่สองคือนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปสังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบที่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา แม้สถานการณ์โรคไวรัสโคโรนา 19 จะคลี่คลายลงไป แต่แนวทางในการปรับตัวด้านการจัดกิจกรรมเชิงพุทธในการป้องกันโรคที่อาจจะอุบัติใหม่ยังสามารถประยุกต์ใช้ได้ตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และควรมีอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตัวกับโรคอุบัติใหม่ในอนาคตต่อไป

(2) หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นควรมีการบูรณาการร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่ อาสาสมัครสาธารณสุข สถานการศึกษา และคณะสงฆ์ในตำบลต้นธง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับการปรับตัวทางสังคมแก่ประชาชนในพื้นที่

(3) หมู่บ้านในตำบลต้นธงต้องให้ความสำคัญการเรียนรู้เรื่องการปรับตัวทางสังคม เพื่อระวัง ควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่จะส่งผลต่อชีวิตในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านสาธารณสุข

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการขององค์กรส่วนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19

(2) ควรมีการศึกษาพุทธนวัตกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่

บรรณานุกรม

กรมประชาสัมพันธ์. **ราชกิจจานุเบกษาประกาศหลักเกณฑ์”ไม่สวมหน้ากากอนามัย.**

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/24355>.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.(2564). **ความเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด.** [ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <http://www.mhllibrary.com>.

กรรณิการ์ แสนสุภาและคณะ. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19.

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 6 (2), 85

ณัชปภา โพธิ์พุ่มและคณะ. (2564). “รูปแบบการพัฒนาตนในวิกฤตสถานการณ์โควิด-19 ตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์.” **รายงานการวิจัย.** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย : สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, 2564.

ทองศักดิ์ หลักเขต. (2565).“การพัฒนาารูปแบบการเฝ้าระวัง ควบคุม และป้องกันโรคติดต่อ

เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อำเภอเมืองอุบลราชธานี ด้วยกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.). **วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ**. 3 (3), 61 – 69.

เทื่อน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19, **วารสารครุสภาวิทยากร**. 1(2). 1.

ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : บิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.

นงเยาว์ เกษตร์ภิบาล.(2564). งานวิจัยอ่านง่าย เรื่องปัจจัยทำนายการปฏิบัติของประชาชน **ไทยต่อผู้ที่เคยติดเชื้อหรือผู้ถูกกักกันและผลกระทบจากการระบาดของโควิด 19**. กรุงเทพมหานคร : พีเอ็มเอสครเอชั่น.

สมพร ศิรินาวิน. (2563). **โควิด-19” ความรู้ สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ**. นนทบุรี: บริษัท โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์ จำกัด.

สมศรี เรืองแก้ว ประกอบ ใจมั่น และจิราพร วัฒนศรีสิน. “การพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา.” **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 25 (1): 26.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). มติมหาเถรสมาคม เรื่องมาตรการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด. [ออนไลน์]. แหล่งที่<https://onab.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/9240>.

ระนอง เกตุดาว, อัมพร เทียงตรงดี. (2564). ภาสินี โทอินทร์, “การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี Udon Model COVID-19,” **วารสารวิชาการสาธารณสุข**, (30(1) : 53-61.